

Jak se připravit na debatu formátu Debatiáda

CO JE TO DEBATIÁDA?

Debatiáda je soutěž v argumentaci prostřednictvím soutěžní debaty. V každé debatě proti sobě stojí dva týmy o dvou členech. Všichni účastníci soutěže jsou dopředu seznámeni s tématem debaty, tzv. tezí. Ta je formulována jako návrh, například: „*Nabídka volnočasových aktivit v našem městě by se měla změnit.*“ Úkolem soutěžících je nalézt v tezi společenský problém a následně navrhnout jeho řešení, tomuto úkonu se říká „přednést stanovisko“. Tým, který si lépe své stanovisko obhájí, debatu vyhrává. O výsledku debaty rozhoduje rozhodčí. Níže uvádíme 16 zásad, které vám pomohou se na takovou debatu připravit.

1) UTVOŘTE TÝM

V Debatiádě soutěží týmy. Protože víc hlav víc ví, vychází většina úkolů v debatě z týmové spolupráce. Pokud se chcete soutěže zúčastnit, ale zatím nemáte spoludebatéra, poproste o pomoc paní učitelku, pana učitele, koučku nebo kouče vašeho debatního klubu. Určitě vám s hledáním partáka rádi pomohou.

2) SEZNAMTE SE S PRAVIDLY

To, jak soutěž probíhá, definují Pravidla. Proto si je před debatou prostudujte. Budete pak nejen vědět, co je povoleno a co zakázáno, ale dozvíte se například, jak dlouho trvá každý projev v debatě, jakou roli mohou zastávat jednotliví členové týmu nebo podle čeho se debata hodnotí.

3) SEZNÁMIT SE MŮŽETE TAKÉ S PŘÍVODCEM

Průvodce debatou formátu Debatiáda je příručka, která obsahuje tipy, příklady, komentáře, návody a doporučení, pomocí kterých je možné lépe porozumět Pravidlům Debatiády a následně pomocí nich úspěšně zvládnout přípravu na účast v soutěži. Pokud tedy po přečtení Pravidel nebudete mít jasno, jak některé úkony provést, můžete nakouknout do Průvodce. V případě, že vás zaujme, je pro účast v soutěžích určitě užitečné přečíst si tuto příručku celou.

4) SEZNAMTE SE S ETICKÝM KODEXEM

Soutěže Asociace debatních klubů podléhají Etickému kodexu. Proto se na akcích chovej podle následujících pravidel:

- Dbej na dodržování zákonů ČR a pravidel slušného chování
- Respektuj názory druhých, i když s nimi nesouhlasíš, nechovej se arogantně
- Dodržuj pravidla fair play
- Vyvaruj se rasistických, sexistických, xenoforních a jiných nenávistných projevů
- Neužívej návykových látek
- Zdrž se sexuálního chování
- Netoleruj porušení pravidel a řekni, když je ti něco nepříjemné

5) PODÍVEJTE SE NA UKÁZKOVU DEBATU

Protože je někdy těžké představit si, jak má doopravdy vypadat to, co je popsáno v Pravidlech nebo Průvodci, podívejte se na záznam ukázkové debaty, abyste věděli, co od debaty můžete čekat.

6) SEZNAMTE SE S TEZÍ

Teze, tedy téma debaty, je v debatě nejdůležitější, protože říká, o čem celá debata bude. Pokud se tedy chystáte na soutěž, sledujte web nebo sociální sítě (Facebook, Instagram) Asociace debatních klubů, abyste se tezi vždy včas dozvěděli a měli jste dostatek času na přípravu.

7) OVĚŘTE, ZDA TEZI ROZUMÍTE

Jakmile znáte tezi, ověřte, zda je vám jasné, jaký bude směr debaty. Především se domluvte, jak pro debatu co nejrozměněji vymezit ve znění teze jednotlivá slova.

8) PROVEĎTE ANALÝZU AKTUÁLNÍHO STAVU

Abyste byli schopni najít v tezi problém, je nejprve potřeba znát podobu aktuálního stavu věci (např. kdyby teze zněla: „Česká republika by měla lépe pečovat o seniory,“ abyste mohli navrhnout změnu k lepšímu, potřebujete vědět, jak aktuálně ČR o seniory pečuje). Začněte brainstormingem nebo volnou diskuzí, abyste sesbírali informace, které o tématu už víte, a následně si další potřebné informace dohledejte.

9) PŘIPRAVTE SI STANOVISKO

Stanovisko se skládá ze dvou povinných formálních náležitostí. Vždy musíte vysvětlit, na jaký společenský problém teze naráží, a následně byste měli přednést vlastní řešení tohoto problému. Problémů můžete v aktuálním stavu věcí spatřovat více. Například, kdyby teze zněla: „Nabídka volnočasových aktivit by se měla změnit,“ problémem může být: nedostatek volnočasových aktivit pro seniory, příliš vysoká cena, nedostatek uměleckých aktivit atp. Je na vás, který problém vyhodnotíte jako nejzávažnější a v debatě ho představíte jako problém, který je hoděn řešení.

Dobré řešení problému je takové, které:

- je funkční a odstraní problém (úplně, anebo jej alespoň podstatně zmírní),
- je realizovatelné (např. nebudeme muset čekat, až bude objeven nový lék nebo nový zdroj energie, je možné na něj sehnat finanční prostředky apod.),
- je výhodné (tj. problém bude odstraněn lépe či výhodněji než jinými možnými způsoby, zejména pak lépe, než tak, jak navrhuji oponenti).

10) PŘIPRAVTE SI NÁHRADNÍ PLÁN

Své stanovisko představuje jak strana afirmace, tak strana negace. Pokud budete zastávat stranu negace (což budete, protože tuto pozici zastává na soutěži každý tým alespoň jednou), je dobré mít připravené také jedno rezervní stanovisko. Strana afirmace přednáší své stanovisko první, a tak se může stát, že představí přesně to, co jste si připravili vy. V takovém případě byste nemohli v debatě zvítězit, protože vaše stanovisko se od toho afirmativního musí lišit.

11) VYHLEDEJTE DŮKAZY PRO PODLOŽENÍ STANOVISKA

Jakmile máte připraveno stanovisko, vyhledejte důkazy pro podporu svých tvrzení. Takovým důkazem může být například: statistika, průzkum, vědecký výzkum, názor odborníka, paralela, analogie, příklad, svědectví nebo vlastní bádání. S důkazy bude vaše stanovisko přesvědčivější, protože vám pomohou ukázat, že to, co tvrdíte, se už někde v opravdovém světě děje a funguje to.

12) ODHADNĚTE, JAK BY VÁS MOHLI OPONENTI KRITIZOVAT A JAKÉ DOTAZY BY VÁM MOHLI POLOŽIT

Oponenti budou vaše stanovisko kritizovat a také vám budou ve fázi debaty, která se nazývá dotazování, pokládat otázky pro posílení jejich vlastní linie. Pokuste se proto nahlédnout na své stanovisko kriticky, abyste odhalili, na kterou z jeho částí by oponenti mohli útočit, a jak. Také zkuste promyslet, jaké otázky by vám předtím mohli v rámci dotazování položit.

13) PŘIPRAVTE SI OBRANU SVÉHO STANOVISKA A ODPOVĚDI NA OTÁZKY

Poté, co promyslíte strategii oponentů, si můžete předem připravit reakce na jejich kritiku i odpovědi na jejich dotazy. Kromě toho si můžete najít ještě další důkazy, kterými své reakce v debatě podpoříte.

14) VYZKOUŠEJTE SI NANEČISTO SVOU PRVNÍ ŘEČ NEBO I CELOU DEBATU

Když si svou první řeč vyzkoušíte nanečisto, v mnoha ohledech vám to pomůže. Jednak budete moci být v debatě sebevědomější, protože už budete mít řeč natrénovanou. Také zjistíte, jestli se se svým projevem vejdete do časového limitu. A v neposlední řadě, pokud si vyzkoušíte celou debatu, pomůže vám to odhalit mezery ve vaší argumentaci, jak popisují body 12 a 13. Poté můžete svou první řeč dále upravovat, aby byla ještě silnější a zároveň, aby se vám lépe přednášela.

15) PŘIPRAVTE SI VĚCI NA DEBATU

Ted' už vám zbývá jen být na soutěž řádně vybaveni. Kromě formálnějšího oblečení budete potřebovat také papíry na zapisování, psací potřeby, malé papírky pro komunikaci při debatě nebo pití.

16) VYRAZTE SOUTĚŽIT!